

Hva kjennetegner en god SHA-plan og god bruk av SHA-planer?

Wenche Solberg
Senior HMS/ SHA-rådgiver
Multiconsult Norge AS

SHA-planer

Tema:

- a. Hva skal SHA-planen inneholde?
- b. Fallgruber
- c. Hva er det Arbeidstilsynet ser etter i SHA-planer?

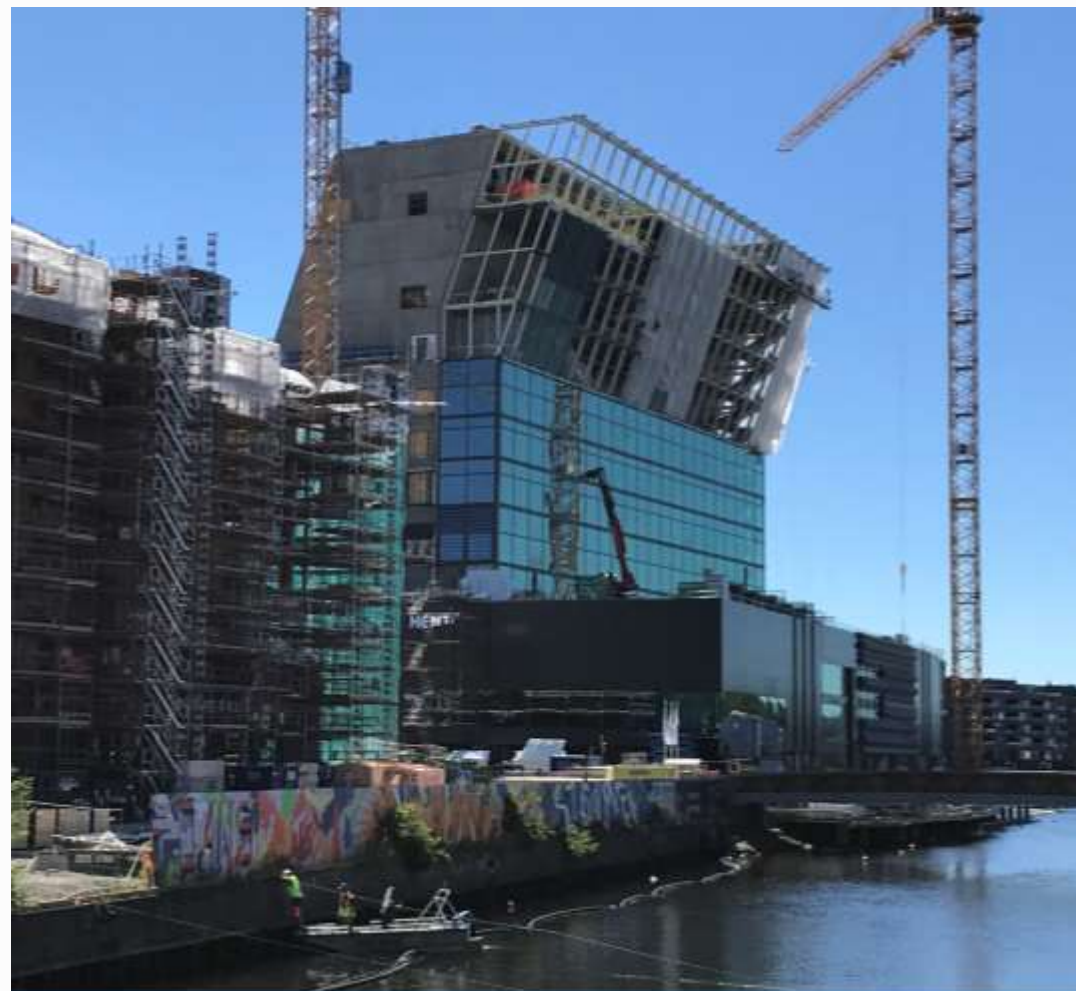

Foto: Multiconsult

Krav til SHA-plan i Byggherreforskriften §§ 7 og 8

- Krav til SHA-plan:
  - Skal foreligge **før oppstart**.
  - Skal være **spesifikk** og skal beskrive **hvordan risiko-forholdene i prosjektet skal håndteres**.
  - Skal være **lett tilgjengelig** og gjøres kjent.
  - Skal **oppbevares i seks måneder** etter at arbeidet er avsluttet.
  - Skal **oppdateres fortløpende** av Byggherren dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.
- Innhold i SHA-plan:
  - a) **organisasjonskart** - som angir rollefordeling og entreprisform
  - b) **fremdriftsplan** - som beskriver når og hvor de ulike arbeidsoperasjonene skal utføres
  - c) **spesifikke tiltak** - knyttet til arbeid som kan innebære fare for liv og helse
  - d) **en rutine** for behandling av endringer og oppdatering av planen.

SHA-plan

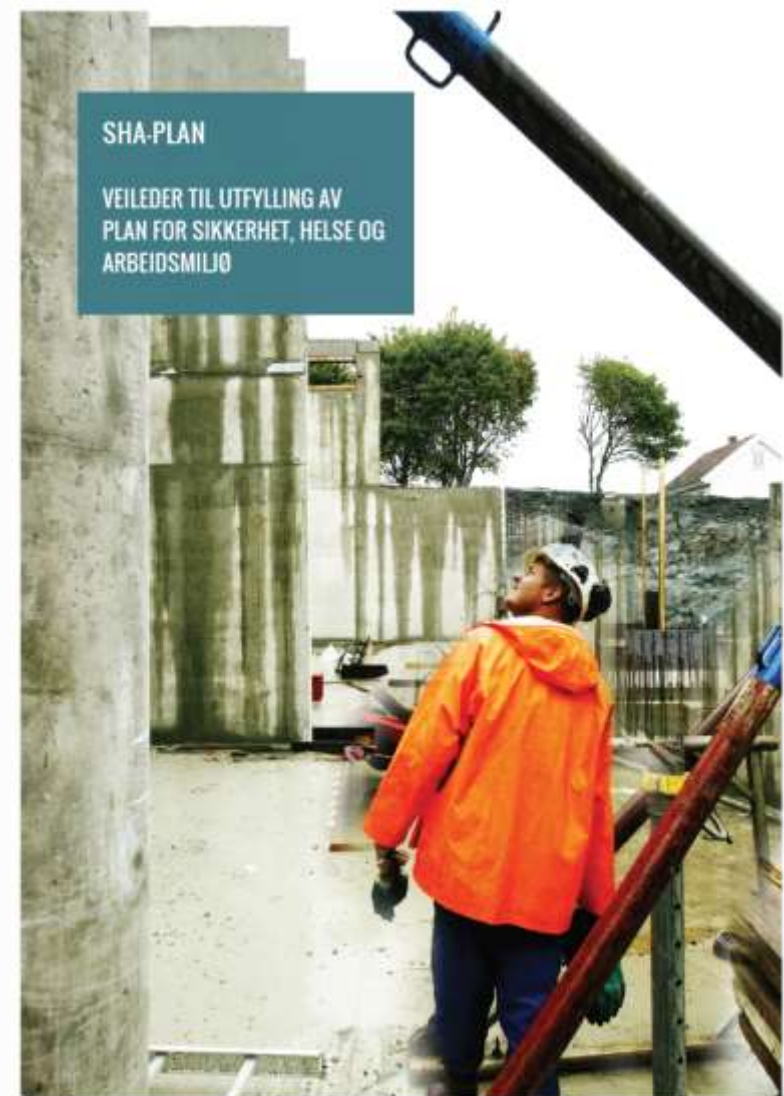
Anbefalt innhold:

- 1. Innledning
- 2. Organisasjonskart
- 3. Fremdriftsplan
- 4. Spesifikke tiltak
- 5. Rutiner for behandling av endringer og oppdatering av planen

Pkt. 2 – 5 er krav iht. BHF

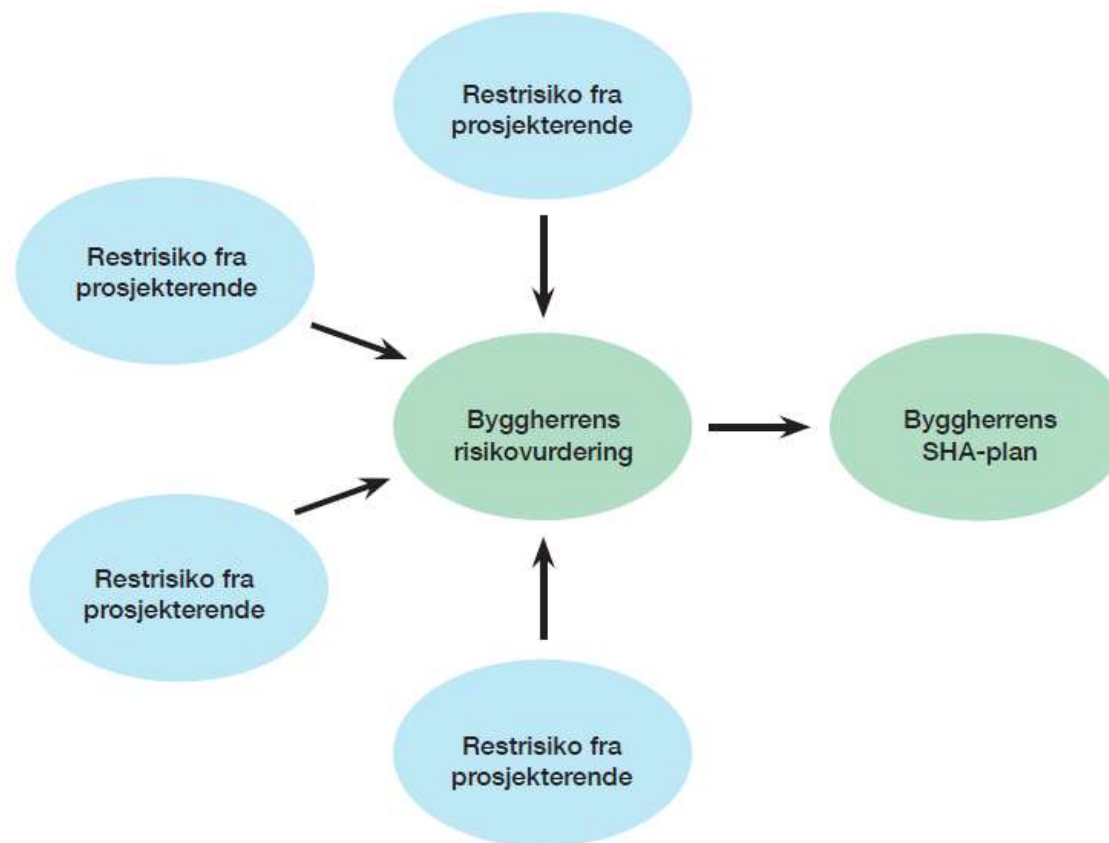
Veileder til SHA-plan kan lastes ned gratis fra:

<https://sfsba.no/verktoykasse-kategori/veiledere/>

Byggherrens og de prosjekterendes risikovurdering – input til SHA-planen

Figur 5-4 illustrerer byggherrens underlag til sin SHA-plan fra ulike prosjekterende virksomheter.

Figur 5-4: Byggherrens risikovurdering under prosjektering og underlag til denne

Noen fallgruver i prosjekteringsfasen

- SHA kommer for seint inn i prosjekteringen
  - SHA kommer ikke på dagsorden før løsninger er valgt og design er låst
- Restrisiko og spesifikke tiltak
  - For stor fokus på generell risiko
  - Tiltak retter seg primært mot entreprenør og ikke de prosjekterende, selv i tidlig fase

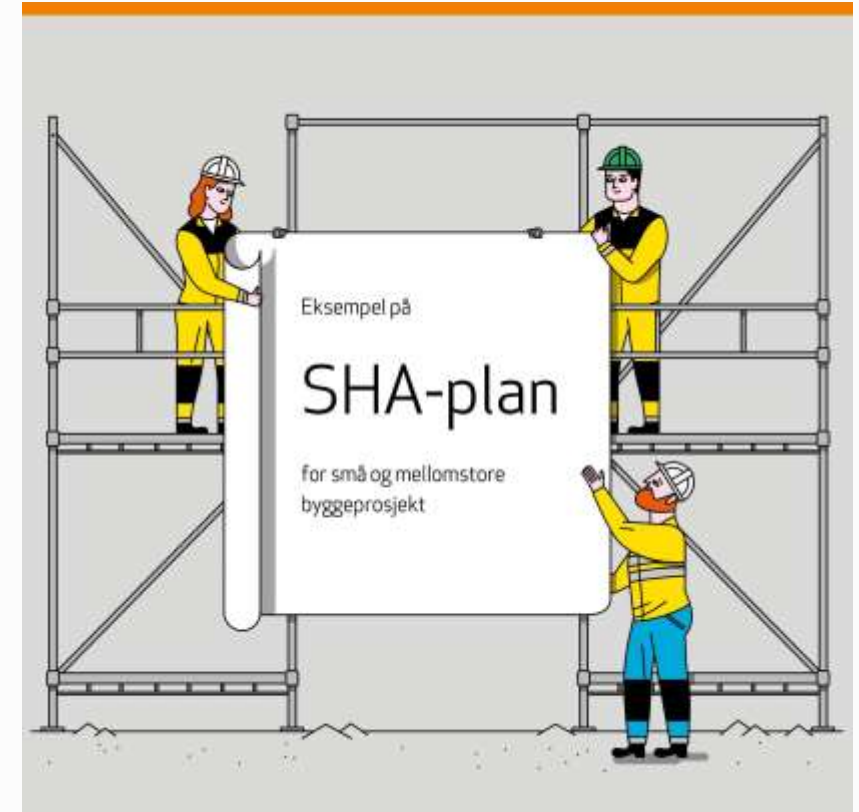
Foto: Wenche Solberg, Multiconsult

Typiske fallgruver – SHA-plan generelt

- SHA-planen **oppdateres altfor sjeldent** og ikke løpende etter endringer i tiltak, fremdrift, organisering, beslutninger i byggemøter m.m.
- SHA-planen **brukes ikke aktivt**, og erstattes av byggemøtereferater og lignende
- SHA-planen **anvendes ikke som byggherrens verktøy** for å sikre at risikoforholdene forbundet med bygge- eller anleggsarbeidene i prosjektet håndteres på en forsvarlig måte i henhold til byggherreforskriften.
- SHA-planen **inneholder** varslingsplaner, beredskapsplaner, plan for ytre miljø og lignende
- Byggherren **kontrollerer ikke** at SHA-planen er gjort kjent i hele kontraktkjeden

Overgang fra prosjekteringsfasen til utførelsesfasen

- Det er i overgangen mellom faser at ting ofte glipper
- Viktig å få på plass i oppstartsfasen:
  - Kommunikasjon mellom KP og KU
  - Ha gjerne et eget SHA oppstartsmøte med entreprenøren der man går igjennom SHA-planen, risikovurderinger og andre krav til HMS
  - Oppdater SHA-planen etter innspill fra entreprenøren
  - Følg opp at entreprenøren (HB) gjør risikovurderinger og innarbeider SHA-planen i sitt IK-system/ HMS-plan

Brudd på Byggherreforskriften

Her jobber en ansatt sikker med motorsag på entreprenøroppen Kari Johannes Saarisilta hytteprosjekt på Gæilo. «Overbergensle fare for liv og helse», mener Arbeidstilsynet. Foto: Arbeidstilsynet

«Fristene vi fikk, var umulig å holde. Vi måtte hele tiden prøve å jobbe raskere.»
Tømmer i 40-årene

Bruddene på byggherreforskriften Arbeidstilsynet avdekket på hans hytteprosjekt, handler om manglende rutiner og forebygging av ulykker. Konkret er det snakk om mangelfull plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

Arbeidstilsynet kritiserer dessuten Saarisilta for ikke å ha sørget for elektroniske oversiktsklister over alle som jobbet på byggeplassen. Samt for at han valgte Reinis Onuzans som prosjektleder for HMS, da Onuzans så vidt tilsynet vet, ikke var til stede på byggeplassen.

Hva da med Kari Johannes Saarisilta? Kan han lastes for noe av dette?

Ja, mener Arbeidstilsynet. Entreprenøren bygget nemlig hytte gjennom sitt private selskap Constructa Holding. Dermed anses han som en profesjonell kunde. Byggherreforskriften gir byggherren et selvstendig og overordnet ansvar for at hensynet til helse, arbeidsmiljø og sikkerhet på byggeplassen blir ivaretatt. Han eller hun skal sikre at den de har hyret til å bygge for seg, følger loven.

I september i fjor ga Arbeidstilsynet Constructa Holding en bot på 200.000 kroner for brudd på byggherreforskriften.

At Arbeidstilsynet mener han har opptrådt uaktsomt, kommenterer han slik:

- Jeg gjorde den ene tabben at jeg brukte en utdatert mal på sikkerhets-, helse- og arbeidsmiljøplan. Det beklager jeg. Men det forandrer ikke det faktum at jeg hadde søkelys på sikkerhet og arbeidsmiljø.

Entreprenøren sier at avvik som ble påpekt, ble rettet opp.

Onuzans hevder på sin side at det var Saarisilta som oppdragsgiver som var ansvarlig for sikkerheten. Dette på tross av at lovverket slår fast at det er Onuzans som arbeidsgiver som er ansvarlig.

Hva er det Arbeidstilsynet legger vekt på ved tilsyn?

Arbeidstilsynet har to kontrollspørsmål som går på SHA-planen når de fører tilsyn med byggherrer:

1. Har byggherren sørget for at det er utarbeidet en SHA-plan iht. kravene i byggherreforskriften § 8 andre ledd bokstav a til d?
  - *Det er gitt pålegg til ca. 1/3 av byggherrene som har hatt tilsyn*
2. Har byggherren sørget for å oppdatere SHA-planen fortløpende dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø?
  - *ca. 15 % har fått pålegg om å oppdatere SHA-planen*